

Europoslanec Ivan David: Kazachstán a Rusko předvedli, že US příručka pro barevné revoluce zastarala

- CZ24 News | 10. ledna 2022

KAZACHSTÁN: Jako člen Meziparlamentní delegace Evropského parlamentu ke střeadoasijským republikám jsem se snažil získat informace o vývoji v Kazachstánu. Nyní, kdy je pokus o násilný převrat z větší části potlačen a bezpečnostní síly honí po celé rozlehlé zemi zbytky povstalců, přechází média z režimu přinášení zpráv z „bojiště“ do režimu propagandy proti Rusku. A to je přesně ten správný čas na rekapitulaci vývoje událostí v Kazachstánu během pouličních nepokojů i na zkoumání procesů, které zemi do této situace přivedly.

Podle experta na postsovětský prostor prof. Oskara Krejčího, který bedlivě sleduje řadu místních zpravodajských kanálů a s nímž jsem vývoj v Kazachstánu konzultoval, jsme během několika dní viděli vyvrcholení více než dvouletých příprav na změnu režimu v zemi. Pokusu o převrat se podle něj účastnila i část vládní garnitury, která po celou dobu tolerovala, aby do země přicházely zahraniční nevládní neziskové organizace. Od americké vládní agentury USAID až po skupiny džihádistů z Islámského státu (ISIL), které do Kazachstánu ze Sýrie pašovala turecká tajná služba MIT. Tito „umírnění prozápadní“ uřezávači hlav, jak veterány ISIL v Sýrii nazývala západní média, budovali v horách výcvikové tábory. Během 2 let jimi prošlo přes 20 tisíc militantů, kteří se od 4. 1. 2022 zapojili do protestů proti zdražování plynu a přeměnili je na krátkodobou občanskou válku.

Podle ruského novináře Maxima Sokolova z RIA Novosti kazašská tajná služba (KNB) celou dobu monitorovala příchod džihádistů z ISIL i „cvrkot“ v jejich výcvikových táborech v kazašských horách. Podle oficiální verze o tom však šéf tajné služby Karim Masimov „jaksi opomněl“ informovat prezidenta Kasima Tokajeva. Čilý pohyb vousatých veteránů ze syrské války v Kazachstánu však bedlivě sledovala i ruská vojenská rozvědka GRU. Když Rusové viděli chaos, s nímž kazašská vláda reaguje na rostoucí pouliční násilí a zjistili, že oficiální vedení země nemá informace o jeho původcích, vojenský přidělenec se o část ruských poznatků s kazašskou vládou podělil. Následovalo zatčení šéfa tajné služby i jeho náměstka Samata Abiše, kteří byli obviněni z velezrady.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

O tom, že GRU odváděla dobrou špiónážní práci, svědčí i rychlost reakce ruské armády. GRU zřejmě měla po celou dobu řadu svých agentů přímo ve výcvikových táborech islamistů, kteří odsud podávali zprávy o přípravách převratu i přesunu do bojových pozic v kazašských městech. A zřejmě i z jednotlivých teroristických akcí. Ve středu 5. 1. 2022 večer požádal kazašský prezident Tokajev

(obrázek 2) při videokonferenci šéfů států Organizace smlouvy o kolektivní bezpečnosti (CSTO) o pomoc spojeneckých armád. Ve 3 hodiny ráno 6. 1. 2022 již na letištích v obou hlavních městech Kazachstánu – Nur-Slutanu (dříve Astana) i Alma-Atě přistávaly první transportní letadla ruské armády. Ještě před nimi kazašským výsadkářům a speciálním policejním jednotkám pomohli obě letiště dobýt zpět z rukou povstalců příslušníci legendárních a velmi obávaných SPECNAZ, které na místo dopravily vrtulníky.

Zde je třeba vzít v úvahu, že 6. 1. začaly v Rusku pravoslavné Vánoce. V kasárnách tedy museli být připraveni v nejvyšší pohotovosti k nasazení a se sbalenou „plnou polní“, nejen prvosledoví specnazové, ale zbývajících 5 tisíc vojáků, kteří byli v Kazachstánu rozmístěni v úloze mírotvorců hned během prvního dne. Nikdo je nemusel odvolávat z dovolenek a složitě svolávat do kasáren. S ohledem na vzdálenosti a doby letu na kazašská letiště lze soudit, že v době Tokajevovy žádosti o pomoc už seděli v transportních letadlech a čekali na pokyn ke startu. Protože Rusové díky GRU včas věděli, „která bije“. A tentokrát se rozhodli, že žádný další Majdan a následný rozvrat země ve svém sousedství už nepřipustí.

Ještě během pravoslavného Štědrého dne dokázali do Kazachstánu přisunout vojenské posily i ostatní členové CSTO. Včetně nejvzdálenějšího Běloruska. Různě početnou vojenskou pomoc poslali všichni členové vojenského paktu bývalých sovětských republik – včetně Arménie, která nedávno utrpěla těžké ztráty v bojích při ázerbajdžánské agresi do Arcachu, u nás známého jako Náhorní Karabach. A přesto, že Arméni mají sami dost starostí s neustálými vojenskými výpady Azerů do svého pohraničí. Rychlost přesunu všech spojeneckých sil svědčí o kvalitní logistické přípravě spolku.

Poučné bylo shlédnout záběry výsadku spojeneckých armád. Příslušníci ruské armády i ostatních spojeneckých sil už dávno nejsou žádní „drbani“ v otrhaných uniformách a s vetchým vybavením, jako v dobách prezidentování Borise Jelcina. Z transportních Il-86 a An-125 Ruslan vystupovali perfektně vybavení a těžce vyzbrojení „ostrí hoši“. Z Ruska již několik let nepřichází žádné zprávy, které by dokládaly, že si vojáci před odesláním na misi musí kupovat za své peníze v armyshopech helmy, neprůstřelné vesty nebo bojové boty jako čeští vojáci, kterým ani před přesunem do Afghánistánu nebo do Mali armádní dévětáci včas „nevysoutěžili“ potřebné vybavení.

Podle místních pozorovatelů děj, který v Kazachstánu právě vrcholí, začal již počátkem roku 2019. Do té doby v zemi vládl jako prezident Nursultan Nazarbajev, který funkci vykonával už od rozpadu SSSR. V zemi zavedl typický středoasijský model správy. Ve státě působí více politických stran, které po volbách s různými úspěchy zasedají v obou komorách parlamentu. Ve vládě však po celou Nazarbajevovu éru rozhodují členové nejvlivnější národně demokratické strany Nur Otan, kterou bývalý prezident založil.

Nazarbajev v zemi umožnil hned od počátku soukromé podnikání. Stát si však ponechal kontrolu nad většinou strategických podniků. Od těžby nerostných surovin, přes dopravu až po energetiku. Vedle velkých státních firem však působí i v těžebním sektoru a v zemědělství soukromé firmy. Některé vznikly částečnou privatizací bývalých sovětských firem, jiné byly vybudovány na „zelené louce“. Těsně před vypuknutím pandemie jsem se jako člen Zemědělského výboru EP a člen meziparlamentní delegace ke středoasijským republikám účastnil prezentace, kterou pro členy EP se zástupci kazašských zemědělských podniků zorganizoval s velvyslanec Kazachstán při EU. Kazachstán měl velmi rozvinuté zemědělství už v dobách SSSR. A od té doby do jeho rozvoje mohutně investoval.

Vedle toho, jak nám byly představeny tamní zemědělské podniky, které měly zájem na rozvoji spolupráce s Evropou, působí Andrej Babiš (ANO) i celým svým Agrofertem jako „malý drobný zahrádkář“. V Evropě převládá o středoasijských zemích mínění, že jsou to rozpadlé chudé bývalé části „Sojuzu“. Nic není vzdálenějšího pravdě, než záběry údajného kazašského venkova, které do

svého satirického filmu Borat použil americký komik Sasha Baron Kohen, a které byly natáčeny v romských osadách v Rumunsku.

V Kazachstánu se pod zemí nachází prakticky celá Mendělejevova tabulka prvků. Díky těžbě ropy a plynu je Kazachstán jedna z nejméně zadlužených zemí světa, i když Nazarbajevův režim modernizoval a postavil řadu měst. Astanu i Alma-Atu dnes z velké části tvoří velké bulváry ve stylu Champs Elysées v moderním provedení – proložené pěstěnými parky. Obě hlavní města spojuje vysokorychlostní železnice, o jaké si České dráhy ještě dlouho budou moci nechat jenom zdát. Cestovní rychlost vlaků je 250 km/h. Nazarbajev díky příjmům z vývozu surovin nechal postavit moderní univerzity i nemocnice. A dal peníze i na přilákání špičkových zahraničních pracovníků, od nichž se místní učí novým postupům.

Ani této zemi se však nevyhnula korupce. Na obřích příjmech z obchodů s nerostným bohatstvím i na budování země pohádkově zbohatla skupina oligarchů, kteří se postupně přímo i nepřímo zapojili do politiky. Po jedné z epizod „koketování“ s liberalizací a deregulací v zemi v březnu 2019 vypukly protesty proti zdražování. Nazarbajev během nich v zájmu uklidnění situace odstoupil z funkce prezidenta a nechal pro sebe zřídit zvláštní funkci „náčelníka kazašského lidu“, která zahrnuje pravomoci vrchního velitele ozbrojených sil a bezpečnostních složek.

Do funkce „dočasného“ prezidenta se oligarchům podařilo protlačit bývalého ministra zahraničí a v té době předsedu horní komory Parlamentu Kasima Tokajeva. Kvůli vypuknutí pandemie, která znemožnila uspořádání prezidentských voleb, Tokajev funkci jaksi „dočasně“ vykonává dodnes. Tokajev po nástupu do funkce nastolil v zemi více prozápadní kurz. Zahraničním těžařským firmám prodal licence na těžbu ropy a plynu. Podle ruského analytika Dmitrije Plotnikova, který spolupracuje s televizí RT, dnes západní korporace ovládají 2/3 těžby ropy a plynu v Kazachstánu. Až do konce roku 2021 byly v zemi zákonem regulované ceny nejen energií, ale i paliv.

Pod tlakem zahraničních firem Tokajev souhlasil s deregulací cen plynu pro spotřebitele. V Kazachstánu je většina aut japonské výroby. V těžkých podmínkách jezdí nadále ruské ZILy a Lady Nivy 4×4. Městské ulice však ovládají japonská auta – včetně Subaru, které je v Evropě považováno za luxusnější značku. Většina aut je poháněna zkapalněným plynem LNG. Jeho zdražení z 60 na 120 tenge za litr (z 2,93 Kč/l na 5,86 Kč/l), které vstoupilo v platnost od 1. 1. 2022 vyvolalo v sobotu 2. 1. 2022 protesty ve městě Šangaosen, které se během víkendu rozšířily do celé země.

Po odeznění první vlny pandemie v lednu 2021 proběhly v Kazachstánu parlamentní volby. Vládní strana v nich zvítězila se 71% a ziskem 76 mandátů. Oproti minulosti však ztratila více než 1 milion hlasů a má o 8 poslanců méně. Komě Nur Otan se do parlamentu kvůli 7% uzavírací klauzuli dostaly už pouze 2 opoziční strany: Nacionalitická Demokratická strana Ak Zhol a Lidová strana Kazachstánu, což jsou bývalí komunisté.

Tokajev po nástupu do funkce prezidenta couvl ze zahraničně politické orientace na osu Moskva – Peking a snažil se o větší sblížení se západem. Už před parlamentními volbami umožnil v zemi působení zahraničních nevládních neziskových organizací. Mezi jinými se tak do Kazachstánu dostala i Open Dialogue, která byla na Západě několikrát obviněna z praní špinavých peněz. Včetně financí z drog, vydírání, obchodování s lidmi a se zbraněmi. Tato neziskovka do země podle ruské televize RT přivedla i „experty“ z ukrajinského Právěho sektoru.

V jejím čele stojí bývalý Muktar Abljazov, který byl v letech 1998 a 1999 ministr hospodářství a energetiky. Jako první už v té době navrhoval privatizovat těžební sektor a liberalizovat ceny pohonných hmot. Protože se svými plány narazil u Nazarbajeva, který se držel zásady, že pokud chce „dlouhodobě mlaskat“, musí ostatní nechat aspoň slušně najíst, byl z funkce vyhozen. Během svého vládního angažmá se z něj však stal jeden z nejbohatších kazašských oligarchů, jehož Astana

holding ovládá stovky firem od zemědělství, přes těžbu a obchod.

Provozoval i banku BTA, z níž vytuneloval 3,6 miliardy dolarů vkladů střadatelů. Viktorie Nikiforová ve svém článku uvádí, že banka fungovala jako pračka špinavých peněz pro kazašské mafiány. Abljazov, který utekl z Kazachstánu s ukradenými miliardami, zakotvil napřed v Londýně. Přes všechny žádosti o vydání k trestnímu stíhání přes Interpol mu byl v Británii udělen statut „politického uprchlíka“. Za jeho získání vděčí podle RIA novosti spolupráci s britskými a americkými tajnými službami. Abljazov se však svých zažitých praktik nevzdal ani v novém bydlišti. V roce 2012 jej Nejvyšší soud v Londýně odsoudil k 22 měsícům vězení pro rozsáhlé podvody. V předvečer vyhlášení rozsudku však bylo oligarchovi umožněno uprchnout ze země. Zároveň ale nebyl zbaven statusu „uprchlíka“.

Abljazov se přestěhoval do Francie, kde byl opět policií přistižen při provádění rozsáhlých ekonomických podvodných schémat. Během trestního vyšetřování se mu s pomocí vysokých důstojníků tajných služeb v roce 2020 podařilo získat status politického uprchlíka i ve Francii. V lednu 2022 tento zločinecký talent zakotvil v Kyjevě, kde se prohlásil se vůdcem opozice v exilu a prostřednictvím „pěšáků a důstojníků“ své neziskovky začal řídit akce v Kazachstánu. Někteří z nich operují pod hlavičkou strany Demokratická volba, která se při posledních volbách do parlamentu nedostala.

Neziskovka Open Dialogue čerpá i dotace od EU. Formálně sídlí v Polsku a v její správní radě zasedá i současná premiérka Moldavska Maja Sandová. Jako předsedkyně strany Akce a Solidarita byla v roce 2018, v předvečer parlamentních voleb v Moldavské republice, obviněna z nezákonného financování prostřednictvím nevládní organizace Open Dialogue a kazašské strany Demokratická volba. Zvláštní parlamentní vyšetřovací komise zjistila, že se Open Dialogue zabývá „lobbováním zájmů zločinců ze zemí SNS a také provádí sabotážní aktivity proti Moldavsku, do kterých byli zapojeni opoziční politici a občanští aktivisté“. Protože se stala předsedkyní vlády, podařilo se jí problém „zamést pod koberec“.

Tokajev se před volbami pokusil stranu Nur Otan více otevřít veřejnosti a oslabit vliv místních funkcionářů. V rámci primárních voleb provedl experiment, během něž o sestavení kandidátky mohli rozhodovat nejen členové strany, ale i bezpartijní voliči. Ve straně tím vzrostl vliv kazašských nacionalistů, kteří si přejí další omezení spolupráce s Ruskem. Jejich vliv je v současném parlamentu tak silný, že spolu s opozičními poslanci z nacionalistické strany Ak Zhol dokáží měnit vládní návrhy zákonů. Tokajev spoluprací s těmito silami přišel o podporu značené části voličů ruské národnosti, kteří s 19% populace tvoří nejpočetnější národnostní menšinu v zemi. Nakonec to byli právě příslušníci ruské menšiny, kteří Tokajevovi v kritické situaci pomohli přežít. V době nejhorších pouličních bojů ustavili domobranu, která pomohla policistům situaci stabilizovat.

Na protestech, které začaly 2. 1. 2022, se podle místních pozorovatelů rusky prakticky nehovořilo. Ruští poslanci za Nur Otan ještě v neděli 3. 1. 2022 požadovali zmrazení cen plynu na původní úrovni. Prezident Tokajev jim v pondělí 4. 1. 2022 částečně vyhověl vydáním dekretu o společenské zodpovědnosti firem, v němž nařídil snížit ceny LNG na 90 tenge za litr (4,39 Kč/l). K uklidnění situace to však nevedlo.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Po výzvě opoziční nacionalistické strany Ak Zhol vyšly do ulic další tisíce lidí a požadovali demisi vlády a vyhlášení nových voleb. Tokajev jim vyhověl sesazením vlády nepopulárního stoupence tržních reforem Askara Amina. Ve středu 5. 1. 2022 jmenoval prozatímní vládu premiéra Alihana Smajilova, která jako své první rozhodnutí vydala nařízení o zmrazení cen LNG na původní ceně 60 tenge za litr.

V té době se však v ulicích měst již těžce bojovalo. V úterý 4. 1. 2022 se do protestů podle RT zapojili nejen výtržníci vycvičení ukrajinskými instruktory z Právého sektoru, ale i džihádisté vycvičení veterány ISIL. Ulice měst místo demonstrantů s transparenty ovládli maskovaní mladí muži v maskáčových bundách s kuklami a plynovými maskami hlavách. Vysílačkami je koordinovaly terénní vozidla pohybující se po městech. Těmto organizovaným útvarům vyzbrojeným i střelnými zbraněmi se podařilo dobýt řadu policejní stanic a vyrabovat několik armádních skladů.

Po obsazení vládních budov vypnuli na většině území internet i telefonní sítě. Skupiny maskovaných útočníků přepadly a vypálily i redakce místních novin a rozhlasových stanic – včetně těch soukromých. Podle zpravodajky RIA Novosti Viktorie Nikiforové teroristé brutálně zbili řadu novinářů. Včetně několika zpravodajů zahraničních agentur.

Podle RT pouliční výtržníci rabovali a vypalovali obchody podobně jako americké Black Lives Matter (BLM). Při rabování došlo i k řadě znásilnění, které je stejně jako usekávání hlav zabitých policistů přičítáno islamistům z ISIL nebo jejich odchovancům. Teroristé napadali i sanitky a hasiče. Kolik lidí tito vrazi celkem připravili o život, se dozvíme teprve časem, až se polici a armádě podaří města zcela vyčistit. V řadách policie podle vládních údajů zemřelo 18 příslušníků a 748 jich bylo zraněno. "Demonstrantů" bylo zabito kolem 30, podle prozatímních údajů, většinou při útocích na policejní stanice, podle údajů RT.

S podporou spojenců v zádech a s domobranci po boku se jim však nakonec podařilo útočníky zlomit. Posily ruské armády a vojáci dalších spojeneckých zemí se kromě zpětného dobytí letišť ruskými specnazý do přímých bojů v ulicích nezapojili. Výsadkáři jsou rozmístěni na strategických místech jako kosmodrom Bajkonur a cvičiště Saryschagan, kde jsou testovány systémy ruské protiraketové obrany a na těžebních polích. Spojenci tvoří obranou linii i kolem strategických podniků jako elektrárny, vodárny a plynárny. Kazašské armádě tak umožnili soustředit všechny bojeschopné vojáky a policisty přímo v ulicích.

Hlavní tíži střetů s teroristy vybojovali domácí. Rusové a ostatní spojenci však pro kazašské vojáky a policisty byli více než jen morální podporou. Televizní záběry, na nichž 5 tisíc těžce vyzbrojených spojeneckých vojáků vystupuje z transportních letadel, byl dobře srozumitelný vzkaz teroristům: Vzdejte to – nemáte šanci! Stojí za námi ruská armáda, která vás porazila už v Sýrii. Zároveň je to velmi dobře pochopitelný vzkaz Západu, že definitivně skončilo období barevných revolucí.